

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. Hirdetési díjak: Hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magánhirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyit-ter sora 1 korona

Torkon ragadta — a meghatottság.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Egyre világosabban kitűnik, hogy az obstruáló ellenzék és a maga nagy testével tehetetlen, a maga tehetetlensége miatt elkeseredett és felháborodott többség közt folyó küzdelem, ott a képviselőházban, egyeneilen harc.

Az obstruáló ellenzék, kétségbevonhallan ügyességgel kihasznál minden alkalmat, meglát és kiszélesít minden rést; a nagy munkapárt pedig semmit sem vesz észre kellő időben és a védekezés legegyszerűbb fegyvereit sem látja meg, létezésüket nem veszi észre és ez minden nap új győzelmet szerez az obstrukciónak, még pedig játszva kivívott győzelmet. Aki ezt nem látja, az vak; aki pedig látná, de nem akarja látni, az ugyancsak rosszul számít, mert a helyzet mindig nehezebbé és nehezebbé válik.

Azok az ügyeskedések, amelyeknek kézzelfoghatósága, átláthatósága csak jóízű mosolyt gerjeszthet, semmire sem vezetnek az érzelmi világában már háborogni kezdő többséget. A házelnökségről pedig az iránta való tiszteletünk mellett se mondhatjuk, hogy a maga szempontjából ügyesen vezetné az üléseket. Kevésbé menni az obstruáló ellenzékkel szemben, mint amennyire most megy az elnökség, valóban nehéz volna.

Ezt, úgy látszik, nem vették észre a munkapárton. Azt sem vették észre, hogy olyan helyzetbe került a munkapárt és a kormány, amelyből kievickélni nem könnyű feladat.

Ünnepélyesen elfoglalt álláspontját feladta, mert elérzékenyült és megdöbbsent egy nagy jelentőségű királyi kéziratot. Elérzékenyedése közepette azonban nem vette figyelembe azt, amit maga is bizonyára hallott s amit a verebek is csiripelnek, hogy a nagy jelentőségű királyi kéziratot nem a királyi kéz írta (ami, ha így lett volna, tényleg igen sokakat megdöbbsenthetett volna), hanem, némely veréb szerint, Thallóczy, más veréb szerint Lukács László. Már pedig ha érthető az elérzékenyedés afelett, amit hatvannégy éves uralkodás után s a sors különféle csapásainak példátlan sorozata végén egy agg uralkodó írta, az már kevésbé érthető, hogy valaki elérzékenyedjék azon, amit Thallóczy, vagy Lukács írt.

Egy magasrangu, de rossz olasz szónok drága halottat bucsuztatott; beszédét a megelőző napon megírta s ennek vége az volt, hogy a meghatottság torkon ragadja és szava eláll, tehát nem folytathatja tovább. Másnap ezt a gyászos szertartáson felolvasta, de meghatottság helyett mindenki mosolygott azon, hogy a szónokot már huszonnégy órával előbb, még pedig

írásban ragadta torkon a meghatottság és vette el huszonnégy órára később a szavát. Ilyenféle a meghatottság Thallóczy, vagy Lukács kétségtelenül szép mondatain és ez magyarázza, hogy miért tartott e meghatottság oly kevés ideig.

A legegyszerűbb szavak, maga az uralkodó kezeirésében, bizonyára mélyebb benyomást tettek volna, de a mostani esetben — szerintem — nem lett volna szabad a kormánynak ezeket az egyszerű szavakat a nyilvánosság elé vinni, mert csakugyan sérti az agg uralkodónak egész Európa előtt kiérdemelt tekintélyét az, hogy negyvenöt éves alkotmányos uralkodás után, egy hebehurgyán szövegezett törvény értelme feletti nézeteltérés elégséges arra, hogy lemondási gondolatokat ébresztessen egy ilyen nagyhatalmu uralkodóban. És ha emberileg talán természetes is, hogy a végnélküli civódások, melyek a monarkia mind a két államában több, mint egy évtized óta változnak, pillanatokig elkedvetlenítik és elkeserítik az agg uralkodót, de másrészt az is bizonyos, hogy van benne annyi élettapasztalat és életbölcesség, hogy jól tudja megkülönböztetni azt, hogy ezek a civakodások milyen kihatásu okokból erednek és azt is jól tudja, hogy legalább Magyarországon miképpen vehetne ezeknek gyorsan, sőt azonnal véget, ha úgy akarná és ezzel a nemzet lelkesedését és meglegedését is felkelthetné.

Most ott vagyunk, hogy ember legyen a talpán, aki megtudná jósolni, hogy mi lesz? És mégis azt kérdik folyton-folyvást az emberek egymástól. De valamit mégis egész biztonsággal meg lehet jósolni és ez az, hogy: egy alkotmányos monarkiában hajthatatlan és abszolút királyi akarattal s a nemzet kívánságát semmibe sem véve, nyugodtan és békésen kormányozni nem lehet. Ezen örülnie kellene még magának az uralkodónak is, mert ha az lehetséges lenne, ez a lehetőség azt bizonyítaná, hogy a nemzet teljesen erőtlenné, erőtlennemzetnek pedig hatalma nincs!

Feltétlenül bizonyos, hogy lehetne békét csinálni, ha a két nagy kérdésben, amelyek évek óta előtérben vannak és amelyek közül az egyiket (a véderőforrot) egy törvényjavaslat, a másikat (a választói jog reformját) az élet hozta előtérbe, az uralkodó felfogása közeledést mutatna a nemzeti akarat felfogásához és nem a legteljesebb „non possumus“-t akarná érvényesíteni.

Ha a nemzet észrevehetné azt, hogy közös egyetértéssel iparkodik a legfelsőbb hatalom megoldani e kérdéseket (nem pedig a legmerevebb akarat megnyilatkozával), megvagyok arról győződve, hogy az élet viszonyai- ból kifejlődő erkölcsi erő mérsékletet teremtene még ott is, ahol az éles össze- ütközés idején, helytelenül bár, de a mérsékletet gyengéségnék tartják.

Nagy tévedésbe estek az uralkodó azon tanácsosai, akik azt hitték, hogy ha a hatalom eszközeivel egy kifáradt nemzetet ideiglenesen letéríthetnek természetes utjáról, a nemzet igazán ezen az új uton kíván járni, vagyis más uton, mint azon, amelyen évtizedekig járt. És nagyon tévedtek azok a tanácsadók, akik azt hitték, hogy a nemzet által ily eszközökkel megválasztott képvisel- letet át lehet vezetni a „caudiumi járom“ alatt.

Rá fognak még jönni arra, hogy a kormányzás bölcsessége éppen úgy, mint az életbölcesség, a körülményekkel való megalkudni tudás. Ez a bölcsesség pedig a jelen esetben ebből áll: adassék meg a nemzetnek a saját pénzével és vérével fenntartott hadseregnél annyi a nemzeti jellegből, ami éreztetné a nemzettel azt, hogy a hadsereg az övé is; adassék meg a joggal nem bíró népnek a népjogokból annyi, amennyi széles demokratikus alapon összeegyeztet- hető a magyar állam magyar nemzeti jellegének megőrzésével és a mindenki által megszerezhető értelmiség vezető szerepével az értelmetlenség és tudatlansággal szemben!

Az, hogy miképpen történhetnék meg mindez, nyomban kitudódnék, mi- helyt megnyilatkoznék az ideirányuló szándék.

Magyar Köztársaság és a székely góbé...

Nem hiába írta Szabolcska Mihály, a jelenkor egyik legkiválóbb poétája a „Magyar Köztársaság“ első számához küldött költeményének kísérő levelében: „A lelke mélyén ezer magyar közül kilencszázkilenc- venkilenc republikánus. De mi is lehetne más?“ ... Nem írta hiába, mert a Székely- földön is nyoma van.

Egyik könyvesbolt kirakatában megpil- lantotta a falusi székely atyafi Dr Nagy György „Magyar Köztársaság“ c. vérpiros fedelű politikai folyóiratát. Minden további gondolkodás nélkül belépett a boltba és szí- ves készséggel leszurta az 1 koronát s a füzetet szíve mellé helyezte, mint a szerel- mes legény az imárottjának vásárolt mézes- pogácsát... és vitte haza.

Aki ismeri a székelyföldi viszonyokat és közvetlen közelből tudja, hogy az igen szegényesen élő, majdnem a fukarságig ta- karékos székely, ki talán életében a 40 filléres naptáron kívül más könyvért pénzt nem adott és azt is egy-két órai alkudozás után, sok ümmögés, kucorgás kíséretében, reszkető kezekkel olvagatta le, kétszer-há- romszor megszámlálgatva, nehogy többet adjon a kialakított árnál, — méltán csodál- kozhatik a fennebb említett újkori áldozat- készsége...

Ez jelent valamit. Azt is jelentheti, hogy a nép immár szomjuhozza az igazságot, Vágyódik a becsületes, hamisítatlan po- litikai élet után, mert megcsömörlött a to- kányos, pálinkás, vesztegéssei terhelt gyaláza-

tos árulásoktól, melyek annyira lealjasították a közélet biztonságait...

Magyar Köztársaság címen tudvalevőleg Dr Nagy György vérpiros fedelű politikai folyóirata jelenik meg, minden hónap 14-én, hogy megjelenésének idejével is emlékeztessen a köztársasági államforma megalakításának napjára: 1849. április 14-re.

A „Magyar Köztársaság” ez évi április 14-iki száma is pontosan megjelent. A hovatovább mind érdekesebb és tartalmasabb füzet minden sorából igazi őszinte hazafiság fénye csillog. Meleg, izzó sugaraival világit a történeti mult fájdalmas sebeire. Majd pedig fanatikus lelkesedéssel, halált megvető bátorsággal mutat a jelenkor szomorú tepsedéseire, a melyből feltámadást, erőteljes felébredést keres, mint Diogénész, a bölcsesség lámpájával az embert...

A mostani füzet 14 cím alatt, ismét tizennégy érdekes közleményt tartalmaz. 1. Dr Nagy György: Április 14-éről írt hatalmas vezető cikkelyt. A köztársasági párt megalakítását hangsúlyozza. 2. Kossuth Lajos ismeretlen levelét közli, a mely Deréki Antal, lapunk volt felelős szerkesztője útján került most nyilvánosságra. 3. Szabolcska Mihály: Édes hazám c. verse. 4. Enyedi Barnakás: Portugália újjászületése. 5. Portik Andor: Korunk magyar ifjúságáról ír erős bírálót és lelkesítő szöveget. 6. Dr Ormos Ede: A királyság története. 7. Dr György János: A kínai köztársaság. 8. Szeless Adorján: A köztársaság jövője. 9. Csizmadia Sándor: Leszünk! c. verse. 10. Barabás József: Republikánus zászló alatt. 11. Ábrányi Emil: Kossuth nyomorban c. verse. 12. Dr Kalmár Antal: Köztársasági szuverénítás. 13. Dr Benedek János orsz. képviselő: „Április 14”. 14. A szerkesztő nagyon érdekes üzenetei.

A Magyar Köztársaság Hódmezővásárhelyt jelenik meg és egy levelező-lapon kifejezett kívánságra, szívesen küld mutatványszámot Dr Nagy György ügyvéd, szerkesztő.

Méhészet.

Méhészeti teendők.

Április kedvezőtlen időjárással kezdődött. Borult, esős napok és rendkívüli szelek váltották fel egymást. Már jobbulását vártuk és a helyett egészen télies idő állott be. Dühöngött a hóvihar, mint decemberben vagy januárban. A méhesben a megkezdett munka megakadt.

Aki nem használta fel a kedvező alkalmat, kárát fogja vallani. Nem csak a kezdő, hanem a régi, tapasztalt méhészeket is aggodalomba ejti s a legnagyobb jártassággal és odaadással is nehéz megküzdeni az időjárás veszélyeivel. Csak arra kell igyekeznünk, hogy a mennyire csak lehet, védekezzünk ellene.

Mindazok a méhcsaládok, a melyeknek fiatal, gyors petére anyjuk van, kellő mézkészlettel, jó melegtartó kaptárban és szalmakasokban vannak, azok kibírják és veszély nélkül átélnek az ilyen kellemetlen időjárást is. Ha a mult év kedvezőbb lett volna a mézgyűjtésre, hogy a méhcsaládok kellő mézkészlettel mentek volna telelőbe, akkor semmi aggodalom nem állana fenn. De miután nagyobb részben a méhcsaládokat nem lehetett a kellő mézkészlettel ellátni, ha ugyan volt is annyi, hogy a telet átéltek, de most már mézkészletük teljesen elfogyott s ha pótolva nem lesz, az éh-halál bekövetkezik.

Figyelemmel kísérjük tehát, hogy méhcsaládjaink ne jussanak éh-inségbe, s ha a szükség kívánna, azonnal legyünk segítségükre s mentjük meg az éh-halástól. Az olyan méhcsaládokat ne háborgassuk, a melyekről tudjuk, hogy segítségre nem szo-

rulnak. Csak azokat figyeljük meg, a hol gyanúsítjuk, hogy bekövetkezett a szükség.

Befedett lépes-mézzel a kaptárakban levő méhcsaládok szükségletén igen könnyen segíthetünk. Az ilyen csak egyszerűen betesszük. A folyómézzel való etetés egy kissé több bajlódással és munkával jár. Ezek egy részét a méhész maga is elő tudja állítani, a másrészt pedig rendelés útján lehet beszerezni.

Kezdő méhészeknek úgy az előbbi, mint az utóbbi rendszerű etetők előállítására kis nehézségekbe ütközik. Azonban van egy igen könnyen előállítható és kezelhető etetőkészülék is. Mintegy negyed liternyi nagyságu egyszerű befőttes üveget megtöltünk vízzel felhígított, pergetett mézzel. Az üveg száját bekötjük ritkás szövetű kendervászonnal. Előzetesen a fedő deszkára az üveg szájához mértlen megfelelő nagyságu kör alakú lyukat vágunk, a melyet az üveg szája teljesen elfed és rajta meg is áll. Azt hiszem felesleges mondanom, hogy nem a kaptárban levő fedődeszkára, hanem egy külön levő fedődeszkára vágandó a lyuk s a mint az készen van, a kaptárban levőt eltávolítjuk és a lyukas fedődeszkát helyébe toljuk. A méhek a ritkás szövetű vásznon a mézet az üvegből kiürítik, a melyet ismét megtöltve alkalmazzuk mind addig, míg a hiány pótolva lesz. Ilyen eljárással hideg időben is minden veszély nélkül lehet az etetést eszközölni.

A kaptárbeli etetésnek van még egy egyszerűbb és könnyebb módja is, a melyet csak melegebb időben alkalmazhatunk. Az etetésre elkészített folyékony mézet langyos állapotban, közönséges lapos tányérba töltjük, apróra vágott szalmát hintünk a méz felületére és a mézürbe tesszük. A fedődeszkát egy helyen annyira szétfeszítjük egymástól, hogy a méhek a nyitott részen kényelmesen a mézürbe jussanak.

Ha naphaladtakor így a mézürbe betesszünk egy egész tányér mézet, reggelre teljesen kiürítik a tányér tartalmát. Ezt a következő éjjelre ismételhetjük mindaddig, míg a hiány pótolva lesz.

A szalmakasnál az etetést most csak meleg szobában alkalmazhatjuk, mert hűvös időben nem hordják fel a méhek a mézet. A lépekre öntözést mellőzzük, mert az ilyen etetés a méhek veszélyével jár.

(Székelyzsombor)

AMBRUS ANDRÁS
méhész.

HIREK.

— **A kormány lemondása.** A képviselőház keddi ülése alatt villámgyorsan terjedt el a hír, hogy Khuen-Héderváry miniszterelnök a kormány lemondását viszi Bécsbe, miután meggyőződött, hogy a katonai javaslatot minden ellenszolgáltatás nélkül keresztül vinni, nem tudja. Utódjául Lukács Lászlót említik, akit a király megbiz a kormány alakításával. A képviselőházban napról-napra kitartó erővel foly az ellenzék hazafias küzdelme, mely előbb-utóbb a nemzet győzelmével kell végződjék. Kállay Tamás, a mentelmi bizottság határozata értelmében, mult-kori viselkedéséért a Házat megkövette.

— **Tisztviselők kongresszusa.** Május 19-én kongresszusra gyűlnek össze Budapestben, a régi képviselőház nagytermében az állami tisztviselők. Ugyan e napon lesz a Mérnök- és Építész-Egyesületben a városi tisztviselők kongresszusa és a vármegyeház nagytermében a megyei tisztviselők kongresszusa is. Május 17-én és 18-án lesz továbbá Bárczy István elnöklésével a városok kongresszusa, melyre a városok polgármestereit és országgyűlési képviselőit hívták meg.

— **Halálozás.** Özv. Soós Károlyné szül. Miklós Póli életének 29-ik, özvegységének

6-ik évében elhalt Székelyudvarhelyt. Temegetése tegnap d. u. 3 órakor a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint történt meg általános részvét mellett.

— **Kulturális élet Korondon.** A korondi kath. ifjúság e hó 14-én — jótékony célokat szolgáló pénztára javára — műkedvelői színlelőadással egybekötött táncestélyt rendezett. Előadta Erdős Károly három felvonásos történelmi darabját. Az elmúlt télen ezzel együtt 11 estén mivelte magát és nyújtott hasznos élvezetet a tekintélyes nagyközönségének hasonló előadásokkal, a derék tanítók fáradságot nem ismerő vezetésével. Nyugodtan, meglegedetten állhat az ifjúság most már téli mivelődése után az eke szarva mellé, hogy a szerzett gazdasági és társadalmi szellemi talantumokat a család többi tagjaival az Istenadta anyaföld göröngyeinek művelésére, minél jövedelmezőbbé tételére fordítsa, s ezzel testi táplálékát biztosítsa. Hiszen lelki mivelődését öt hónapon át gyakorolta. Ez idő alatt csaknem minden estét az iskolában kitartó szorgalommal tanulásra szentelte. A mint ez a serény munka nem mult el látható eredmények nélkül, úgy a föld rögeinek hasonló buzgósággal leendő művelése is meghozza gyümölcsét. A mindkét jellegű iskolában kifejtett szorgalmas, békés munkával szerzett sikerek közül csupán egyet említünk. Elmult a tél az eléggé zajos farsanggal anélkül, hogy Korondon az ifjúság feljegyezhető duhajkodásba, verekedésbe keveredett volna. Bicskázás pedig egy sem történt. Ez, ha a távoli és közel multat tekintjük, elég nagy eredmény. Az elért sikerek fokozására legfőbb kellék, hogy a két jellegű iskola tanítói e szociális munkásságban példás egyetértéssel dolgozzanak és egymás rángatásának kizárásával hozzanak áldozatot a közjóra. Az ilyen és hasonló irányu tevékenységek tovább fejlesztésére ajánlatos lenne, ha a már kimivelt ifjúságot valamely téli időben folytatható kenyérkereseti munkára is rávezetnék. A háziipar köréből erre igen sok tér kínálkozik. A műkedvelői előadások jövedelmének egy részét az anyagiak fedezésére lehetne fordítani s a hiányzó költségvetési összeget államsegélyből is lehetne kieszközölni. Erre való a kirendeltség és főképp az iparfejlesztő bizottság támogatása. Azt szeretnők, ha így tavasz idején, számszerűleg is nyilvánosan kimutathatók, hogy a hosszú, öt hónapos tél idején az ifjúság egy-egy tagja, naponkint megkereste munkásságával a napi élelmét. Ez természetesen távolabbi cél, mely felé a korondi derék tanítóság törekedik s a mely célt mi hazafias örömmel üdvözlünk. Oly mező ez, amelyen a legszebb kalászkok teremnek s ha vármegyénk összes községeiben otthonra lel, a kivándorlás megszűnik és igazi hazája lesz itthon a székelyeknek!

— Triesti általános biztosító társulat

(Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya-utca 10. és 12. A „Közgazdaság” rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinék, aki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg- és betörés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t., baleset- és szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint kezességi és óvadékbiztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosításokat és versenylovak, teliverek és egyéb értékezőbb tenyészállatok biztosítását a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság számára. A székelyudvarhelyi ügynökség: marosvásárhelyi agrár takarékpénztár fiókja, Rösler és Gábor, Sterba Ödön.

— **Rokkant- és nyugdíjgyeleti közgyűlés.** Az e hó 9-ikére hirdetett gyűlés — a tagok részvétele miatt — nem volt megtartható. Ennél fogva tehát az évi rendes közgyűlést e hó 21-én, vasárnap d. u. 3 órákor, a kitűzött tárgysorozattal, a megjelent tagok számára való tekintet nélkül, meg fogják tartani. Kívánatos lenne, hogy a közgyűlésen minél számosabban résztvegyenek a tagok és érdeklődők.

— **Műsoros táncestélyt** rendez a székelkereszturi református egyházközség saját céljaira e hó 20-án (szombaton) Székelykeresztúron a Walter Ferenc nagytermében személyenként 2 K belépési díjjal, este 8 órától kezdődőleg. Az estély műsorának kiváló értékét ad, hogy abban özv. báró Kemény Béláné gróf Haller Berta zongorajátékával háromszor fogja gyönyörködtetni a közönséget. Hunyadi László nyitányát és a műsor befejezéséül „Rákóczi“-t Sebestyén Ella kíséretével játsza el. Közben pedig Rubinstein op. 6 Faranteltől és Fonódal op. 18 Litolfól szólóban adja elő zongorán. A műsor többi pontjai is mind igen érdekesek. Fazekas Pálné és Dr. Tóth László szavalata, Dr. Nagy Elek népdaléneke, valamint a „Székelykereszturi Filharmonikus Társaság“ és egy nyolcas férfi-kar ének-kvartettje tölti be. A rendező bizottság élén Dr. Ferentzi Gábor ügyvéd áll, mint elnök. Dr. Nagy Béla és Nagy Lajos alelnökök, Borbáth Zoltán pénztáros, Mántó György és Szász Béla ellenőrök. Ezenkívül 57 tagból van a rendezőség összeállítva a társadalom vezér egyéniségeiből. A mulatság iránt széleskörű érdeklődés mutatkozik s így a siker biztosítottnak tekinthető.

— **Felvétel a honvéd akadémiába.** A honvédelmi miniszter 27902—34.1912. H. M. szám alatt a m. kir. honvédfőreáliskolában és a honvéd Ludovika akadémiában az 1912—913. tanév kezdetén betöltendő államköltséges (teljesen díjmentes, vagy féldíjmentes), alapítványos és fizetéses helyek elnyerésére vonatkozólag pályázati hirdetményt tett közzé, a melyet az érdeklődők a városi tanács kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetnek.

— **A rendőrség államosítása.** Hír szerint a belügyminiszteriumban erősen dolgoznak a harmadik rendőri ügyosztály felállításán, a mely a rendőrség államosításának országossá tételét jelenti. Már az ügyosztály vezetőjét is kiszemelték Pekáry Ferenc rendőrtanácsos személyében, aki most a fővárosi államrendőrség főkapitány-helyettese. Eddig a vidéki rendőrkapitányokat a főispánok nevezték ki s így azok függő viszonyban voltak és a mindenkorai politikai áramlatokkal kellett tartaniok, mert különben az erőszakoskodó főispán egész könnyűséggel kitekerhette a nyakukat. Ezután a rendőrség a politikai áramlatok befolyásától függetlenül teljesítheti feladatait és nem lesz vakeszköze a főispáni brutálításoknak. Ha ebből a szempontból tekinthetjük az államosítást, akkor csak helyeselhetjük — a múlt szomorú tapasztalatai után. Azonban Magyarországon az államjogokat a mindenkorai kormány irányítja és pedig úgy, hogy számtalan esetben a gyengébbet elnyomja az erős. A kormánynak pedig — ugyszólva — korlátlan hatalmassággal bíró hűbérese a főispán, aki mostani rendszerével a vármegyékben minden állam, és nem állami intézménynél döntő szerepet víndikál magának akkor is, ha nem ért hozzá. Ha így nézzük az államosítást, akkor a mai állapotnál jobbat nem remélhetünk, sőt inkább rosszabbat. No, de vederemó! Majd meglátjuk.

— **A cégbejegyzési rendszer módosítása.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara átiratot intézett Barry József nagyváradi törvényszéki elnökhöz s kérte, hogy az ipartörvények értelmében csak azokat vegyék

fel a bejegyzett kereskedők közé, akiknek iparigazolványuk van. A átiratra Barry József nyomban válaszolt azzal, hogy a kérelemnek nem tesz eleget, mert erre nézve a kereskedelmi törvény semmiféle rendelkezést nem tartalmaz; az ő véleménye szerint pedig a törvényszéken a cégjegyzést a kereskedelmi törvény alapján kell eszközölni. A kamara ebbe nem nyugodott bele, hanem az igazságügyminiszterhez írt fel s kérte, hogy a nagyváradi törvényszéket cégjegyzéseknél az ipartörvény rendelkezéseinek betartására is utalítsa, mert ezúton elejét lehetne venni annak a sok visszaélésnek, a mely a jelenlegi helytelen bejegyzési módszer mellett előfordulhat. A mai módszer szerint ugyanis a cégbejegyzéshez elegendő két azonossági tanu előttemezése mellett a cégjegyzés bevezetése a törvényszéken és az illető a bejegyzett kereskedők jogait és előnyeiket jogosulatlanul kihasználhatja.

— A „**Vasárnapi Ujság**“ április hó 14-iki száma a pompás képek gazdag sorozatát közli a Budapesten lakó exotikus emberekről, a pozsonyi Zöldfa-szállóról, az angol szénbányászok sztrájkjáról, a husvét hétfői football-versenyről, a festőművésznők kiállításáról stb. Szépirodalmi olvasmányok Szemere György regénye, Lakatos László novellája, Farkas Zoltán Verhaeren fordítása, Pekár Gyula most kezdődő cikksorozata a troubadourokról. Egyéb közlemények: Szívós Béla arcképe és nekrológja, cikk és képek a legközelebbi napfogyatkozásról, Seress Imre aviatikai cikke s a rendes heti rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 5 K. Kiadóhivatala Budapest, IV. Egyetemutca 4 sz.

E NAP

Hétfő április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias-tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

Közgazdaság.

A Triesti Általános Biztosító Társulat

(Assicurazioni Generali) f. évi április hó 4-én tartott 80-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1911. évi mérlegek. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1911. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.189.790.207 korona és 74 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 51.905.357 korona 81 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 24.558.447 korona 87 fillérrel 351.842.680 korona 2 fillérre emelkedett. Az életbiztosítottak osztalékalapja 6.987.470 korona 49 fillért tesz ki. A tüzbiztosítási ágban, beleértve a tükörüvegbiztosítást, a díjbevétel 18.155.625.823 korona biztosítási összeg után 31.117.251 korona 84 fillér volt, miből 10.777.655 korona 29 fillér viszontbiztosításra fordítottatott úgy, hogy a tiszta díjbevétel 20.339.596 korona 55 fillérre rugott és ez összegből 14. millió 714.913 korona 9 fillér, mint díjtár-

talék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 148.108.144 korona 98 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevétel 1.494.546 korona 70 fillérre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 816.101 korona 49 fillért tett ki. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 5.133.335 korona 29 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.339.844 korona 58 fillérre rugott. Károkkért a társaság 1911-ben 45.723.647 korona 90 fillért és alapítása óta 1.063.798.459 korona 33 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből házánkra 211.795.053 korona 79 fillér esik. A nyereség-tartalékok közül, melyek összesen 23.957.883 korona 59 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereség-tartalék, mely 6.804.335 korona 18 fillért tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely az ideai átutalással együtt 14.962.260 korona 76 fillérre rug, továbbá felemlítendő a 160.000 koronára rugó kétes követelések tartalék és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 2.031.287 korona 65 fillért tesz ki. Részvényenként 700 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve az ideai átutalások folytán 392 millió 746.965 korona 47 fillérről 416.840.622 korona 40 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések 101.703.390 korona 60 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 36.489.996 korona 03 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 4.961.098 korona 36 fillér. 4. Értékpapírok 249.564.355 korona 85 fillér. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 19 millió 182.014 korona 70 fillér. 6. Tárcaváltók 634.457 korona 05 fillér. 7. Készpénz és az intézet követelése a hitelezők követeléseinek levonásával 4.305.309 korona 81 fillér. Összesen 416.840.622 korona 40 fillér. Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik. Ezen alkalommal arra utalunk, hogy az Assicurazioni Generali legújabb leányintézete, a „Minerva“ általános biztosító részvénytársaság Budapesten a kezességi és óvadék-, valamint az eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást, nemkülömben a versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyészállatok biztosítását vezette be, mint új ágazatokat hazánkban.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A „Székely-Udvarhely“ e hó 11-én — a husvétünnep miatt volt munkaszünetre való tekintetből — nem jelent meg. Ezt a husvétünnep számban előre jeleztük. Sziveskedjenek tudomásul venni.

B. Z. E. Lapunk előfizetési díja kivétel nélkül egész évre 10 K. Hetenként kétszer megjelenő politikai lapért ez oly csekély összeg a mai viszonyok között, hogy abból igazán nem engedhetünk kedvezményt. Negyedévenként is fizetheti 2 K 50 fillérjével előre.

L. E. Nagylak. A küldött címeért fogadja hálás köszönetünket. Mutatványszámot az illetőknek, kik még részben előfizetőink közül hiányzanak, küldöttünk. Reméljük, hogy belátják azt a nagy szükségét, melyet egy igazán függetlenségi lap nélkülözhetetlen módon pótol s előfizetésükkel minél szélesebb körű erőt adnak. Ami erőnk, a közönség ereje, mellyel a jókat hathatósan támogatjuk, a korrupciót, panamázt és a köz javát sértő dolgokat pedig büns odujába szorítjuk, hogy a helyes közvélemény kialakuljon s a jogosult érdekek az elnyomás alól szabaduljanak és a székelység életét itthon, a saját földjén biztosítsuk. Ez elvek győzelméért küzdünk, ha kell szenvedünk, de árulók, Judások nem leszünk. Szives üdvözet!

A tagosítás kérdésével foglalkozó cikkek közelebről sorra kerülnek. Addig szives türelem!

M. Z. E. Nagylak
felelős szerk.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőkinknél történő be- vásárlásainál és megrendeléseinel a **„SZÉKELY-UDVARHELY”** c. ujságot felemlíteni sziveskedjék.

Eladó ház Székelyudvarhely, a Soly- mossy-utcában 2 szoba, konyha, pince, istálló és más melléképüle- ttekkel. Bővebbet ifj. Pálffy József- nál ugyanott.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás ter- mészetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palac- kokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Katholikus és református ima- könyvek e lap kiadóhivatalában kaphatók.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morát, Tal- mud-erkölcsöket emlegetni, bár a leg- több ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melye- ket saját jól felfogott érdekeinek meg- óvása céljából ismernie kellene. A Talmud a zsidó rabbiképzők tan- anyaga, ez az ő theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rém- regény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatos, de szószerinti fordításban most jelenik meg 320 kvart- oldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Unitáriusoknak

igen becses a Demeter Dénes k ráconfalvi lelkész által írt **Konfirmációi Emlék**, melyet az E. K. T. 280-902. sz. a elfogadott és országos hasz- nálatra ajánlott. E gazdag tartalmu, igen sok képpel díszített könyv ára fűzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhely.

B O R!

Fernengel Gyula székely- udvarhelyi bornagykeres- kedőné.

a legjobb minőségben, nagy válasz- tékban és legelőnyösebb árak mel- ett nagyban és kicsinyben kapható.

vásárolunk eredeti

TABLETTÁKBAN

20 drb. K 1,20

Minden Tablettára az ASPIRIN szó van rábélyegezve.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

NIGRIN

(Fernoleant)

legjobb cipőkrem

Mindenütt kapható!

A lényegesen kiállítás- sá nagy eredménnyel kitüntetve

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyász- jelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői mun- kálatok izléses ki- vitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál könyvnyomtató és könyv- kötő-intézetében

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényéni, osztnál és meghűléseknel.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be- vásárlaskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Biehter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80. K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél. Budapest. Dr Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz” Prágában, Elisabethstrasse neu.

Már megnyilt Székelyudvarhelyt, Kossuth- utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban női, kosztümök, tavaszi kabátok, pon- gyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár min- denféle női és férfi divatcikkekben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhe megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik betenkint 2-szer. Előfizetési ára felévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hir- detésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és boritékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel. képes levelezőlapok Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szol- gabírószági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és külön- féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

PAPIROSOK

Mindenféle színű, nagyságu, su- lyu és minőségű irodai és ir- vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, irógéppapirok, eso- magoló és selyempapirok, má- solópapirok, itató-papirok, szűrő- papirok, torta- és befőző-papi- rok, könyvkötő-papirok és papir- különlegességek. Kártyapapirok. Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá- zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnán izléses munkák a legrövidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

Irkák, füzetek, jegyzetkönyvek, hangjegyfüze- tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rond- trási minták. Olesó legyező-fal- rajzek, klozetpapirok, szivarka- hüvely, szivarka s névjegyárcaék Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszé- nyek, okmány és irománytáskák.

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg- tollak, tollszárok, dísztollszárok. **Írók, fekete, szine** ironok, notes-ironok. esavariro- nok (crayonok), zsebironok, esa- varironbetétek, ironvédők, iron- hegyezők. **Kréták**, iskolai, kávé- házi és fájelző kréták, szines kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatré- szek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek (c. hang- goló-sípek és o. rínák. Mono- grammok fehérnemű és level- papirjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyo- mók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostayk. Ajtótáblák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képes- könyvek folyton vannak készlet- ben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középisko- lákban** és a városi és megye **elemi népiskolákban** használat ban levő **összes tankönyvek** rak- tára. Szótárak, térképek, naptá- rak, imakönyvek, albumok, em- lékkönyvek, üzleti beiró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, nap- lók, jegyzőkönyvek, másoló- könyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár- tömbök (Block), bárcá és szel- vénykönyvek.

Körzők,

vonalzó, háromszögek, szögmé- ró, rajzdeszkák tolltokok, itató- deszkák, olaj- s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zseb- tintatartók, disztintatartók, toll- állványok, szivacs-esésze, író- mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyv- kötő-intézete Székelyudvarhely